

J. J.

Historia papiernictwa

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/4, 701-702

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ności Stowarzyszenia stanowi artykuł mgra inż. Stanisława J. Tymowskiego *Znaczenie starych przyrządów geodezyjnych dla historii geodezji* (nr 2/1961). Autor wylicza tu ciekawsze z zabezpieczonych zabytków, a najcenniejsze nawet opisuje.

Charakterystycznym dla zakresu tematyki historycznej podejmowanej przez „Przegląd Geodezyjny” jest artykuł dra Stefana Górzyńskiego *O miernikach w Polsce XII wieku* (nr 4/1961). Artykuł ten zawiera uzasadnienie tezy, że żerdnicy, mieszkańcy średniowiecznej wsi służebnej Żerdniki, byli ówczesnymi miernikami. Teza ta ma charakter bardzo dyskusyjny, ale właśnie ta okoliczność świadczy między innymi o podejściu redakcji do tematyki i problematyki historii geodezji, dzięki czemu czasopismo stało się miejscem wymiany naukowych poglądów z tej dziedziny.

J. J.

POCZĄTKI WYŻSZEGO SZKOLNICTWA CHEMICZNEGO W POLSCE

Miesięcznik „Chemik”, organ Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, publikuje cykl artykułów mgra inż. Tadeusza Kalusińskiego o pierwszych polskich uczelniach wyższych, na których rozpoczęto systematyczne wykłady z dziedziny nauk chemicznych oraz o uczonych, którzy się w tym zakresie zasłużyli.

Poszczególne artykuły autor poświęca Instytutowi Politechnicznemu w Warszawie (*Pierwsza polska politechnika i jej wydział chemiczny (1826—1831)*, nry 3, 4, 5 i 6/1960), Akademii Krakowskiej (*Początki chemii na Uniwersytecie Krakowskim*, nr 3/1961) oraz Uniwersytetowi Warszawskiemu (*Zakład chemiczny pierwszego Uniwersytetu Warszawskiego (1816—1832)*, nr 5/1961). Autor omawia warunki i okoliczności, w jakich powstawał początek wyższego szkolnictwa chemicznego w tych uczelniach, przytacza programy nauczania, referuje jego formy organizacyjne, charakteryzuje braki i trudności. Wymienia też pierwsze podejmowane prace naukowe.

W artykułach tych bardzo wiele miejsca zajmuje przedstawienie postaci uczonych: wykładowców i organizatorów omawianych placówek szkolnictwa chemicznego. Temat ten wiąże się bezpośrednio z pozostałymi artykułami cyklu opracowanego przez inż. Kalusińskiego. Stanowią je bowiem życiorysy uczonych, którzy położyli fundamenty pod początki wyższego szkolnictwa chemicznego w Polsce. Życiorysy te zawierają, obok ścisłych danych biograficznych, obszerne przeważnie zarysy działalności poszczególnych postaci, a nawet pewne akcenty anegdotyczne.

Opublikowane zostały artykuły o profesorach Instytutu Politechnicznego w Warszawie: Antonim Hannie (nr 7—8/1960), Sewerynie Zdzitowieckim (nr 9/1960), Janie Koncewiczu (nr 10/1960), Teofilu Rybickim (nr 11—12/1960) oraz o profesorach Akademii Krakowskiej: Adamie Kitajewskim (nr 1/1961) i Franciszku Scheidtcie (nr 2/1961).

J. J.

HISTORIA PAPIERNICTWA

Wacław Tuczyński, z zawodu kowal i mechanik, był wynalazcą maszyny do wyrobu torebek płaskich i klockowych. Patent na prototyp tej maszyny uzyskał w 1891 r. w berlińskim Urzędzie Patentowym. Wynalazek ten stworzył podstawy rozwoju konstrukcji maszyn torebkarskich.

Informacje o tym, tak mało znanym wynalazku Polaka, jak również życiorys samego wynalazcy, zawiera artykuł inż. Emila Breguły *O polskim wynalazcy torebkarki*, zamieszczony w nrze 3/1961 „Przeglądu Papierniczego”, w dziale *Historia papiernictwa*.

W tym samym dziale, tradycyjnym już dla pisma, znajdujemy w nrze 5/1961 artykuł prof. Jadwigi Marchlewskiej-Szrajerowej *Celuloza w służbie lecznictwa*. Jest to wyjątek z przygotowywanej do druku książki *Wszędobylska celuloza*. Autorka omawia w nim zastosowanie celulozy jako materiału opatrunkowego na różnych szczeblach cywilizacji, wymieniając liczne wyroby z celulozy do tego celu stosowane. Artykuł uzupełnia zestawienie literatury.

J. J.

Z HISTORII PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO

„Przegląd Spożywczy” w nrze 4/1961 opublikował w dziale *Historia techniki* artykuł W. Jankowskiego *Warszawa — ośrodkiem polskiego przemysłu spożywczego w XIX w.* Artykuł ten przedstawia stan i tendencje rozwojowe warszawskiego przemysłu spożywczego w ciągu XIX w. Został on napisany na podstawie pracy T. Łepkowskiego, *Przemysł warszawski u progu epoki kapitalistycznej*¹.

J. J.

HISTORIA TECHNIKI W „MECHANIKU”

Stała rubryka *Z historii techniki* czasopisma „Mechanik” przynosi w nrze 4/1961 krótkie zestawienie cen pracy różnych motorów według „Czasopisma Technicznego” z 1883 r., a w nrze 5/1961 — informacje o aktualnych jubileuszach: 10-leciu „Przeglądu Odlewniczego”, 50-leciu Szwajcarskiego Stowarzyszenia Spawalniczego i 100-leciu firmy niemieckiej „C. Mahr”, znanej z produkcji precyzyjnych narzędzi mierniczych.

J. J.

100 LAT PRZEMYSŁU CYNKU I OŁOWIU NA ŚLĄSKU

Artykuł pod powyższym tytułem, napisany przez dra Alojzego Melicha, zamieścił miesięcznik „Rudy i Metale Nieżelazne” w nrze 5/1961.

Artykuł zawiera charakterystykę wydobycia rud oraz produkcji cynku i ołowiu w okresie od 1860 r. do czasów nam współczesnych. Zestawione są tu liczne dane statystyczne, obrazujące wielkość produkcji w poszczególnych latach oraz przytoczone okoliczności, kształtujące jej rozwój. Na wstępie artykułu krótko omówiono tradycje wytopu metali nieżelaznych na ziemiach polskich od XIII w. do 1860 r., którą to datę uznaje się za początek pełnego rozwoju produkcji cynku i ołowiu. Autor podkreśla przy tym znaczenie ośrodka bytomskiego, który uważa za kolebkę przemysłu metali nieżelaznych w Polsce.

J. J.

¹ Por. notatkę w nrze 1/1961 „Kwartalnika”, s. 157.